herpy

GECKOR

Anderson's short-fingered gecko

Stenodactylus petrii

En liten, sandfärgad ökengecko med stora ögon och en tunn, piskliknande svans, som springer och gräver på sanddynerna i Nordafrika och södra Israel. Den är nattaktiv och vill ha värme, förhållandevis torr luft, ett fuktigt gömställe och en sval vintervila. I handeln är den sällsynt.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Stenodactylus elimensis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**9-11 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**6-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Öken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 20 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-80 dagar** vid 28-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Stenodactylus petrii är en liten, smal gecko, byggd för att springa och gräva i sand. Ögonen är stora, och i skarpt ljus drar pupillen ihop sig till en smal springa. Benen är långa, tårna smala och utan fästlameller, och svansen är lång och tunn som en piska. Grundfärgen är sandfärgad. Geckon klättrar inte, utan lever på marken och lurar på de små insekter som kommer förbi.

Den blir upp till 6 cm från nos till kloak och omkring 11 cm med svans. Hanarna är smalare än honorna och har en bula vid svansroten, där hemipenis-fickorna sitter. Arten har inga porer framför kloaken, så könet avläses på bulan. Under parningstiden ropar hanarna med höga, pipande läten.

John Anderson beskrev arten 1896 utifrån djur från Tell el-Amarna i Egypten. Namnet syftar förmodligen på arkeologen Flinders Petrie, som samlade in dem. Släktnamnet *Stenodactylus* betyder smalfingrad och syftar på de smala tårna. *Stenodactylus stenurus* från Västafrika räknades länge till arten, men är nu åter en egen art, så äldre beskrivningar kan täcka båda.

Arten liknar de närstående *S. sthenodactylus* och *S. doriae*, som säljs under samma handelsnamn. *S. petrii* känns igen på ett något rundare huvud och en markant tunnare svans. Den är vanlig i naturen och bedöms som inte hotad (LC) av IUCN, men är sällsynt i terrarier. Livslängden är inte känd, men den något större *S. doriae* blir över nio år i fångenskap, så 6-10 år är realistiskt med god skötsel. Guiden bygger delvis på *S. sthenodactylus* och släktet som helhet.

Utbredning och livsmiljö

Arten lever i torra trakter i Nordafrika och i södra Israel. Den är registrerad i Marocko, Västsahara, Algeriet, Tunisien, Libyen, Egypten, Sudan, Eritrea, Niger, Mali, Mauretanien och Senegal. I Egypten förekommer den bland annat på Sinai, och vid Zaranik på Norra Sinais kust är den den klart vanligaste geckon.

Utbredningen är stor, men inte fullt utredd. Sedan *Stenodactylus stenurus* skildes ut är det osäkert om alla fynd, särskilt i västra Nordafrika, hör till *S. petrii*. Kartan ger därför bara en grov bild, och de registrerade fynden kan innehålla felbestämningar.

> **Naturlig utbredning:** Marocko, Västsahara, Algeriet, Tunisien, Libyen, Egypten, Israel, Sudan, Eritrea, Niger, Mali, Mauretanien och Senegal.

LIVSMILJÖ

Arten lever i sand- och grusöken och framför allt på sanddyner. Vid Zaranik på Norra Sinai, där det faller 50-100 mm regn per år och växterna täcker 5-10 % av marken, springer den runt på böljande sand och dyner. Släktet söker skydd i hål och springor där lös sand möter hård jord, klippa eller växtstjälkar. *Stenodactylus petrii* föredrar mer sandig terräng än *S. sthenodactylus*, som gärna lever i sandiga, torra flodbäddar, men håller sig borta från de stora dynområdena.

Geckon är nattaktiv och sitter gömd på dagen. På israeliska sanddyner är den mest aktiv tidigt på natten och mer aktiv sent på sommaren än i början. Dess spår finns lika ofta i öppen sand som vid buskar, och den rör sig på samma platser som svartbaggar, men på andra platser och tider än ökenråttorna. Temperatur och luftfuktighet i gömställena är inte uppmätta.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Bottenytan är viktigare än höjden, eftersom geckon lever på marken. Ett par *Stenodactylus petrii* behöver minst 60 × 40 × 20 cm (längd × bredd × höjd), och det kan gott vara en plastlåda. En hane med två-tre honor behöver mer golvyta.

Som botten kan du använda rent, fint sand blandat med lite jord eller torv, så att gångarna håller när djuren gräver. För nyinköpta djur i karantän kan hushållspapper vara en enkel lösning, men det måste bytas regelbundet. Lägg skiffer, korkbark eller omvända plastskålar med en ingång, så att det finns gömslen i både den varma och den svala änden. Tunga gömslen och stenar ska stå direkt på terrariets botten och inte på sanden, för när djuren gräver under dem kan de glida och klämma ett djur. Några grenar ger omväxling, men djuren klättrar bara lite.

Lägg fuktig mossa i ett gömsle, så att djuren själva kan välja mellan fuktigt och torrt. Terrariet får inte stå i direkt sol, och locket ska sitta fast.

Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

Håll 24-29 °C på dagen med en liten varm fläck på 32-35 °C i ena änden, mätt på sanden. Håll den varma fläcken mild, för uttorkning är den största faran för arten. Använd en värmematta eller värmetejp under botten i ena änden och vid behov en liten spotlight eller ett keramiskt värmeelement ovanifrån, alltid styrt av en termostat. På natten får temperaturen sjunka till 18-24 °C. Se till att det finns gömslen i både den varma och den svala änden, så att djuren själva kan reglera. I ett vanligt vardagsrum behövs extra värme, särskilt på vintern. Mät med en digital termometer i båda ändar.

Djur som är halvvuxna eller större behöver en vintervila på 6-8 veckor vid 18-24 °C. Under den perioden är de mindre aktiva och äter mindre. Det är en bra idé att sätta de vuxna djuren var för sig under vilan och samla dem igen när avelssäsongen börjar.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luften får gärna vara förhållandevis torr, omkring 40-60 %. Spraya en del av terrariet 1-2 gånger i veckan på kvällen, så att djuren kan dricka dropparna. Om du sprayar strax innan de kommer fram får det dem ofta att äta. Håll botten lätt fuktig i ett hörn där honorna kan lägga ägg, och håll mossan i gömstället fuktig, så att djuren har en plats att ömsa skinn på.

Ställ en liten, låg vattenskål eller ett flasklock med vatten i den svala änden, även om djuren inte alltid använder den. Uttorkning är den största faran i fångenskap. Hålls djuren mycket varmt och torrt på rent sand utan fuktigt gömställe kan upp till två tredjedelar av en grupp dö på några veckor. Ett fuktigt gömställe och mer vatten förebygger det.

LJUS OCH UVB

Geckon är nattaktiv och gömmer sig för ljuset på dagen, men den behöver en fast dygnsrytm. Använd ett lysrör eller en LED med dagsljus i omkring 12 timmar på sommaren och kortare dagar under vintervilan, och håll terrariet mörkt på natten. Placera ljuset så att gömställena ligger i skugga.

UVB är inte nödvändigt när insekterna pudras med kalk med D3. Ett svagt UVB-rör skadar dock inte och låter djuren bilda en del av D3-vitaminet själva.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Arten lever på små insekter. Grundfodret är syrsor, och som omväxling kan du ge minimjölmaskar, små vaxmott-larver och flyglösa bananflugor. Vuxna djur matas flera gånger i veckan med några få insekter var, medan ungar matas dagligen. Insekterna ska vara små, och till ungarna ska de vara nykläckta syrsor eller ännu mindre, så det är en fördel att föda upp sitt eget foder.

Pudra insekterna med kalk med D3 och ett multivitaminpreparat, och ge dräktiga honor extra insekter och kalk. Geckon sitter och väntar på bytet i stället för att jaga det, så släpp ut insekterna på kvällen eller ge dem i en låg skål, och ta bort dem som inte blir uppätna. En liten unge som blir utkonkurrerad av större djur ska ha ett eget terrarium.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

På dagen sitter geckon gömd, men på natten är den aktiv och nyfiken. I små grupper jagar djuren varandra, gräver gångar under stenar och trästycken och kommer fram till rutan när det händer något i rummet.

Håll helst en hane med två till tre honor. Två hanar kan gå ihop i ett större terrarium utan problem, men håll ett öga på dem och skilj dem åt vid oro. Stora grupper på över 20 djur fungerar dåligt, så börja smått, eller håll djuren ensamma.

Många djur i handeln är vildfångade och behöver tid för att vänja sig vid terrariet. Hantera dem så lite som möjligt, och ta aldrig tag i svansen.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på bulan vid svansroten och är smalare än honorna. Arten har inga porer framför kloaken, så bulan är det säkraste tecknet. Ålder och vikt vid könsmognad är inte kända. Vänta tills honorna är fullvuxna och i god hull. *Stenodactylus petrii* kan liksom *S. doriae* behöva lång tid för att vänja sig, och honorna lägger ofta inga ägg det första året.

PARNING

Parningstiden infaller på våren, och hanarna ropar då mer. Utan en sval vintervila på 6-8 veckor vid 18-24 °C kommer släktets arter sällan i avel. För ihop djuren igen när vilan är slut och temperaturen har höjts. En hane kan hållas med en eller flera honor.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Ungefär tre veckor efter parningen lägger honan sin första kull, som regel två ägg och mer sällan ett, och gräver ner dem i lös, lätt fuktig botten. Därefter följer nya kullar med 2-6 veckors mellanrum. Antalet kullar per år är inte känt.

Äggen har kalkskal, är omkring 11,5 × 9 mm och så tunnväggiga att de lätt krossas, så var försiktig när du letar efter dem. Honorna förbrukar mycket kalk, så ge gott om kalk och insekter under hela säsongen.

INKUBATION

Lyft försiktigt äggen med en tesked tillsammans med lite av sanden, och flytta dem utan att vända dem till en liten låda i en inkubator. Liksom andra hårdskaliga geckoägg tål de inte blött substrat, så håll det bara svagt fuktigt. Äggen tar inte upp vatten och blir inte större under utvecklingen.

Vid omkring 28 °C kläcks äggen efter 70-80 dagar och vid 29-30 °C och 60-70 % luftfuktighet efter 60-70 dagar. Siffrorna är lånade från den nära släktingen *Stenodactylus sthenodactylus*. Om temperaturen påverkar ungarnas kön är inte känt.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 5 cm långa vid kläckningen, alltså nästan hälften av den vuxna längden. Inred en liten låda som de vuxnas terrarium med fint sand, ett fuktigt gömställe och en låg vattenskål, och spraya lätt på kvällen.

Ungarna ska matas varje dag. Det första fodret är nykläckta syrsor på omkring 3 mm, så se till att ha dem redo innan de första äggen kläcks. Pudra med kalk med D3, se efter att alla ungar får mat, och dela dem om någon blir utkonkurrerad.

Hälsa och vanliga misstag

Arten har inga kända särskilda sjukdomar. De typiska problemen är desamma som hos släktet och små ökengeckoer i allmänhet:

- Uttorkning i en för varm och torr uppställning utan fuktigt gömställe. Det är det fel som har kostat flest djur. Ge ett fuktigt gömställe, spraya regelbundet och ha alltid vatten framme.
- Klämda djur och krossade ägg, om tunga gömställen och stenar står på sand som djuren gräver under. Ställ dem direkt på botten.
- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos äggläggande honor.
- Parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Låt undersöka ett avföringsprov.
- Stress hos nyinköpta djur. Ge dem lugn, mörker och gömställen den första tiden.
- Undernäring hos ungar som inte klarar för stora insekter eller blir utkonkurrerade av större djur.

Ett friskt djur är livligt på natten och har en fyllig svans. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.